požar oiraproject.eu/sl Zakon o delovnih razmerjih
preprečevanje tveganj temperatura dotika vzd.mddsz.gov.si
varnost in zdravje pri delu v sistemu vodenja podjetja biološke škodljivosti
ovladovanje nevarnosti pri viru fizične obremenitve Zakon o varnosti in
promocija zdravja na delovnem mestu ultrazvok
nevarne in škodljive snovi varnost in zdravje pri delu v sistemu vodenja podjetja
Varnost in zdravje pri delu
lajalec biološke škodljivosti delavec psihične in senzorne obremenitve
arne in škodljive snovi strokovni delavec za varnost pri delu povečan/zma
e tveganj osvetlitvene razmere oiraproject.eu/sl električni tok
nadomeščanje nevarnega z nenevarnim ali manj nevarnim osve
psihične in senzorne obremenitve vzd.mddsz.gov.si toplotne razmere
povečan/zmanjšan tlak delavec hrup obvladovanje nevarnosti pri viru
varnost in zdravje pri delu v sistemu vodenja podjetja
Zakon o varnosti in zdravju pri delu ultrazvok delavka hrup
odljive snovi ocena tveganja za varnost in zdravje pri delu
električni tok preprečevanje tveganj psihične in senzorne obremenitve
e razmere delavka vibracije Zakon o delovnih razmerjih nevarne in ško
sodelovanje delavk in delavcev strokovni delavec za varno
odljive snovi strokovna delavka za varnost pri delu fizične obremenitve
prezračevanje varnost in zdravje na delu varnost in zdravje
litvene razmere usposabljanje za varnost in zdravje pri delu
snovi izvajalec medicine dela povečan/zmanjšan tlak biološke škodljivost
arnost in zdravje pri delu v sistemu vodenja podjetja delodajalec eksplozije
senzorne obremenitve preprečevanje tveganj vibracije
vzd.mddsz.gov.si toplotne razmere
preprečevanje tveganj temperatura dotika
temu vodenja podjetja mehanske nevarnosti

Vložek v varno in zdravju neškodljivo delovno okolje se obrestuje: zdravi in zadovoljni delavci in delavke prispevajo k rasti ter razvoju organizacije.

Varnost in zdravje pri delu

Delavke in delavci imamo pravico do dela in delovnega okolja, ki nam zagotavlja varnost in zdravje pri delu. To pomeni, da delamo v varnih in zdravju neškodljivih delovnih razmerah.

Ali vaše delo vpliva na vaše zdravje? (Slovenija, 2015)

Vir: Eurofound

Zakaj je pomembno zagotavljati varnost in zdravje pri delu?

V delovnem okolju preživimo veliko časa, zato je izjemno pomembno, v kakšnih delovnih razmerah delamo. Negativni vplivi neustreznih delovnih razmer na naše zdravje in na našo varnost se lahko pokažejo takoj ali pa se kopičijo in so vidni šele po letih ali desetletjih. Ne glede na to, kdaj se pokažejo, lahko vplivajo na kakovost našega življenja, na naše zdravje, učinkovitost in na to, ali bomo zmogli delati vso delovno dobo ter se upokojiti zdravi.

Posledice dela v nevarnih in zdravju škodljivih razmerah se kopičijo skozi celotno delovno kariero, zato je toliko bolj pomembno, da varno in zdravju neškodljivo delo delavkam in delavcem zagotavljamo od prve zaposlitve dalje.

Promocija zdravja na delovnem mestu

Delodajalec mora načrtovati in izvajati promocijo zdravja na delovnem mestu. Gre za sistematične in usmerjene ukrepe za ohranjanje ter krepitev telesnega in duševnega zdravja delavk in delavcev.

Nekateri ukrepi delodajalca, ki lahko pripomorejo k izboljšanju stanja[1]:

- Ukrepi za izboljšanje organizacije dela:
  - ✔ gibljiv delovni čas, delo na domu
  - ✔ vključevanje delavk in delavcev v organizacijo dela
  - ✔ vseživljenjsko učenje

- Ukrepi za izboljšanje delovnega okolja:
  - ✔ podpora zdravemu življenjskemu slogu (npr. zdrava hrana v menzi, kolo kot službeno prevozno sredstvo za manjše razdalje)
  - ✔ urejeni prostori za malico in skupni družabni prostori
  - ✔ ergonomski ukrepi, pitniki za vodo
  - ✔ ukrepi za lažje usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja

S spodbujanjem zdravega življenjskega sloga tako v službenem kot zasebnem času lahko delodajalci pomembno pripomorejo k zdravju delavk in delavcev.

1 Povzeto po: Ministrstvo za zdravje. 2015. Smernice promocije zdravja na delovnem mestu.

Kdo mora zagotoviti varnost in zdravje pri delu?

Za varnost in zdravje pri delu je odgovoren delodajalec. To pomeni, da mora izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavk in delavcev ter drugih oseb, ki so navzoče v delovnem procesu. Ukrepi so npr.:

- ✔ preprečevanje, odpravljanje in obvladovanje nevarnosti pri delu
- ✔ ustrezna organiziranost
- ✔ obveščanje in usposabljanje delavk in delavcev
- ✔ potrebna materialna sredstva

Delodajalec mora upoštevati spreminjajoče se okoliščine ter izvajati take preventivne ukrepe in izbirati take delovne in proizvajalne metode, ki bodo zagotavljale izboljševanje stanja in višjo raven varnosti in zdravja pri delu, ter bodo vključene v vse dejavnosti delodajalca in na vseh organizacijskih ravneh.

> *Delodajalec mora zagotoviti zdravstvene preglede delavk in delavcev, ki ustrezajo tveganjem za varnost in zdravje pri delu.*

Komu je potrebno posvečati posebno pozornost?

Nevarnostim smo na delovnih mestih izpostavljeni vsi, a tveganja za varnost in zdravje pri delu - torej možnost, da bo nekdo zaradi nevarnosti na delovnem mestu utrpel posledice - niso enaka za vse. Delodajalec mora zato posebno skrb nameniti zagotovitvi varnosti in zdravja **nosečih in doječih delavk, mladih in starejših ter delavk in delavcev z zmanjšano delovno zmožnostjo**. Pri izbiri ukrepov mora upoštevati posebna tveganja, ki so jim ti delavci in delavke izpostavljeni pri delu.

Katere so dolžnosti delavk in delavcev?

- ✔ Morajo spoštovati in izvajati ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.
- ✔ Morajo uporabljati sredstva za delo, varnostne naprave in osebno varovalno opremo skladno z njihovim namenom in navodili delodajalca, pazljivo ravnati z njimi in skrbeti, da so v brezhibnem stanju.
- ✔ Morajo opravljati delo s tolikšno pazljivostjo, da varujejo svoje življenje in zdravje ter življenje in zdravje drugih oseb.

Kako delodajalci ocenijo tveganja?

Delodajalci morajo ob sodelovanju z delavkami in delavci **pripraviti pisno oceno tveganja** (in jo redno posodabljati). Oceniti morajo vsa tveganja, ki so jim delavke in delavci na delovnem mestu že izpostavljeni ali pa bi jim lahko bili izpostavljeni. Potrebni koraki:

- prepoznavanje nevarnosti
- kdo od delavk in delavcev bi jim bil lahko izpostavljen
- kakšna je verjetnost nastanka nezgod pri delu, poklicnih bolezni oziroma bolezni v zvezi z delom in kakšna je resnost njihovih posledic
- odločitev o tem, ali je tveganje sprejemljivo
- odločitev o uvedbi ukrepov za zmanjšanje nesprejemljivega tveganja

Delodajalcem je v pomoč pri ocenjevanjih tveganj lahko spletno orodje OiRA – dostopno je na spletni strani oiraproject.eu/sl.

Zakaj morajo biti delavke in delavci vključeni v oblikovanje ukrepov?

Eno temeljnih načel pri izvajanju ukrepov za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu je prilagajanje dela posameznici ali posamezniku. Ker vsakdo najbolje pozna svoje delovno mesto, lahko oceni, kaj bi bilo tisto, kar bi delo naredilo bolj varno in zdravju prijazno. Praksa kaže, da izboljšave mnogokrat zahtevajo nič ali zgolj minimalni finančni vložek, lahko pa bistveno izboljšajo kakovost delovnega okolja za vse.

Delodajalci in delavke ter delavci oziroma njihovi predstavniki se morajo o vprašanjih varnosti in zdravja pri delu medsebojno obveščati, skupno posvetovati ter soodločati.

Zaposleni so vključeni v oblikovanje ukrepov po oceni tveganja (Slovenija, 2019)

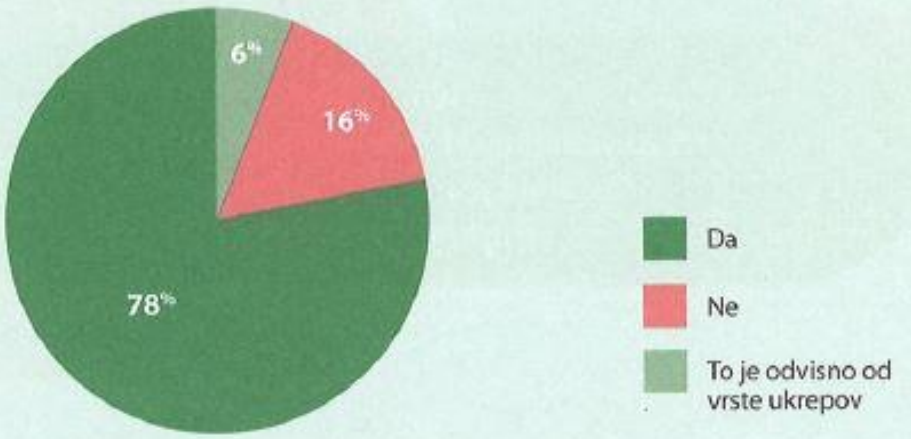

Vir: Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA)

Katera so temeljna načela pri izvajanju ukrepov za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu?

Pri izvajanju ukrepov za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu moramo upoštevati naslednja temeljna načela:

- ✔ izogibanje nevarnostim
- ✔ ocenjevanje tveganj
- ✔ obvladovanje nevarnosti pri viru
- ✔ prilagajanje dela posameznici ali posamezniku z ustreznim oblikovanjem delovnega mesta in delovnega okolja, delovnih prostorov, delovnih in tehnoloških postopkov, izbiro delovne in osebne varovalne opreme ter delovnih in proizvajalnih metod, še zlasti pa tako, da odpravlja monotono delo ter pogoje z vsiljenim ritmom dela in ostale zdravju škodljive okoliščine (humanizacija dela)
- ✔ prilagajanje tehničnemu napredku
- ✔ nadomeščanje nevarnega z nenevarnim ali manj nevarnim
- ✔ razvijanje celovite varnostne politike, ki vključuje tehnologijo, organizacijo dela, delovne pogoje, medčloveške odnose ter dejavnike delovnega okolja
- ✔ dajanje prednosti kolektivnim varnostnim ukrepom pred individualnimi
- ✔ dajanje ustreznih navodil in obvestil delavkam in delavcem

Usposobljenost za varno opravljanje dela

Delodajalec mora delavko ali delavca usposobiti za varno opravljanje dela:

- ✔ ob sklenitvi delovnega razmerja
- ✔ pred razporeditvijo na drugo delo
- ✔ pred uvajanjem nove tehnologije in novih sredstev za delo ter
- ✔ ob spremembi v delovnem procesu, ki lahko povzroči spremembo varnosti pri delu

Usposabljanje mora biti **prilagojeno posebnostim delovnega mesta**, vsebina se mora spreminjati glede na nove oblike in vrste nevarnosti.

Delodajalec usposobljenost za varno delo preverja na delovnem mestu.

Delodajalec določi obvezne občasne **preizkuse teoretične in praktične usposobljenosti** za varno delo za delavke in delavce, ki delajo na delovnem mestu, na katerem iz ocene tveganja izhaja večja nevarnost za nezgode in poklicne bolezni ter za tiste, ki delajo na delovnih mestih, na katerih so nezgode pri delu in poklicne bolezni pogostejše.

Delodajalec mora zagotoviti usposabljanje delavk in delavcev v njihovem delovnem času in zanje brezplačno.

> *Pomembno je, da se delavke in delavci za varno in zdravju neškodljivo delo usposobijo na svojem delovnem mestu.*

Nezgode pri delu

Delodajalec mora Inšpektoratu RS za delo takoj prijaviti vsako nezgodo pri delu s smrtnim izidom oziroma nezgodo pri delu, zaradi katere je delavka ali delavec nezmožen za delo več kot tri delovne dni, kolektivno nezgodo, nevarni pojav in ugotovljeno poklicno bolezen.

Inšpektorat RS za delo
Inšpekcija nadzora varnosti in zdravja pri delu, Štukljeva cesta 44, Ljubljana
E-pošta: gp.irsd@gov.si
Telefon: 01 280 36 60

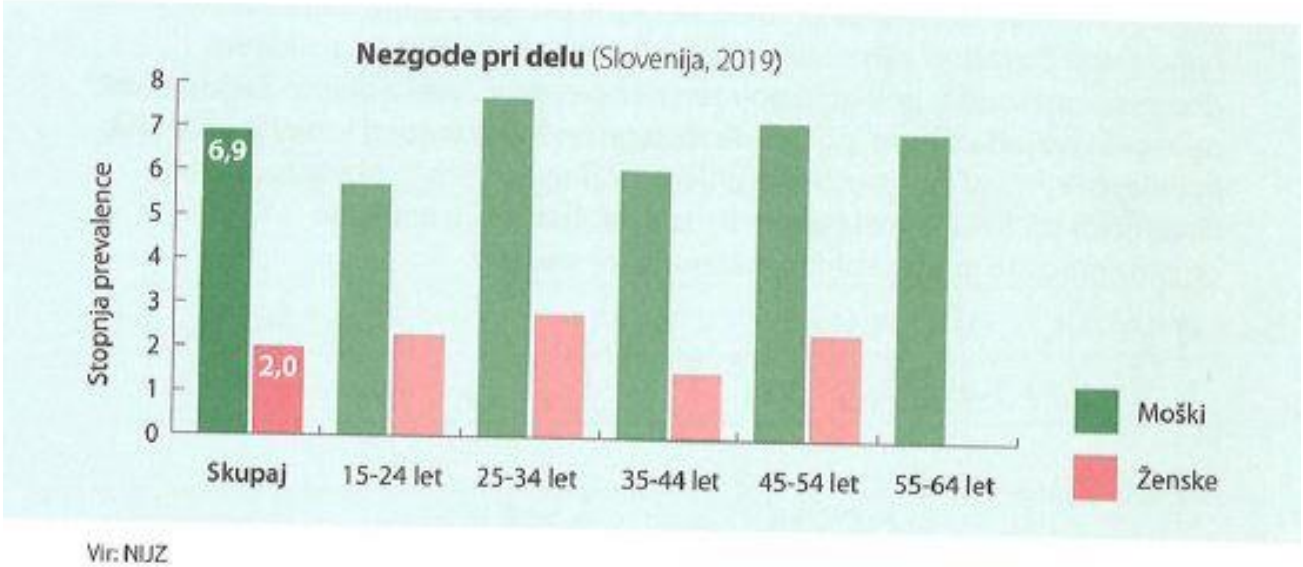

Vir: NIJZ

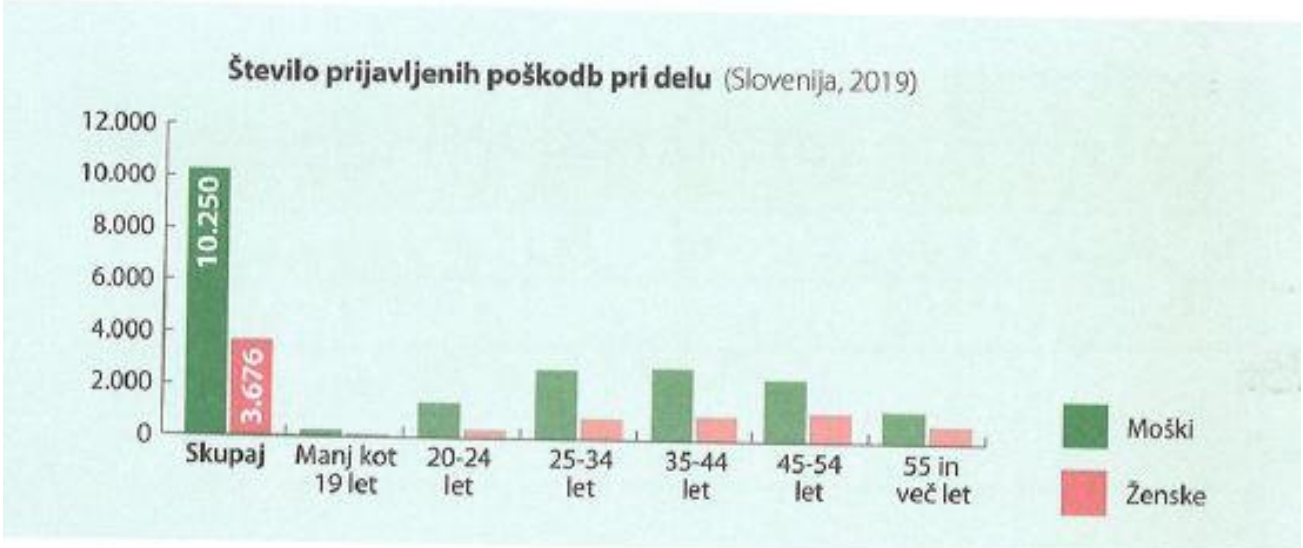

Vir: NIJZ

Zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu delavki ali delavcu ne sme povzročiti finančnih obveznosti, prav tako pa zdravstvene posledice opravljanja dela ne smejo prizadeti plače ter posegati v z delom pridobljeni materialni in socialni položaj delavke ali delavca.

Kultura varnosti in zdravja pri delu se začne pri nas samih. Če ravnamo odgovorno do lastne varnosti in zdravja, lahko preprečimo marsikatero nezgodo, poškodbo, poklicno bolezen ali bolezen v zvezi z delom. **Delodajalec pa mora izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavk in delavcev,** vključno s preprečevanjem, odpravljanjem in obvladovanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem, z ustrezno organiziranostjo in potrebnimi materialnimi sredstvi.

Več informacij:

- Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1)

vzd.mddsz.gov.si

vzd.mddsz.gov.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI